

SIVISTYSLAUTAKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2022

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Toimialajohtaja: Sivistystoimenjohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatus-, opetus-, ruoka- ja elämänlaatupalvelujen järjestämisestä. Sivistystoimen toiminnan suuntaamiseen vaikuttavat palvelujen kysyntä, toimintaympäristö, toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä valtakunnalliset linjaukset. Sivistystoimen palvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja sosiaalisten verkostojen kehittymistä sekä tukevat elämänhallintaa elämän eri vaiheissa. Sivistyspalvelut vaikuttavat vetovoimatekijänä kunnan elinvoimaan.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Sivistystoimen tehtävänä on kasvua, oppimista ja osallisuutta edistämällä vahvistaa hyvinvointia sekä osaamista turvallisessa ja kehittyvässä toimintaympäristössä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on sivistynyt, aktiivinen ja osallistuva kansalainen, joka ottaa vastuun omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä elinympäristöstä.

Toiminta vuoden 2022 aikana

Sivistyslautakunta kokoontui yhdeksän kertaa ja kokouksissa käsiteltiin 98 asiaa. Toimintavuoden keskeisimpiä päätösasioita olivat mm. vuoden 2021 toimialan toimintakertomus sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, talousarvio 2023, koronan aiheuttamat muutokset koko sivistystoimessa, kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma, kaikille maksuton kuntosalin käytön, maksuttomien B-ajokorttiopintojen sisällyttäminen lukio-opintoihin sekä bändiharjoittelutilan avaaminen kirjaston alakertaan. Näiden lisäksi sivistyslautakunta arvioi järjestämäänsä toimintaa sekä asetti asiakasmaksuja palveluilleen.

Sivistyslautakunnan jäsenet toimintavuonna 2022 (varajäsen)

Puheenjohtaja	Päivi Malin	(Susanna Manninen)
Varapuheenjohtaja	Henna Hellstén	(Arja Korvenranta)
Jäsen	Tuire Launonen	(Tuomo Hauskanen)
Jäsen	Osmo Puukila	(Henri Östman)
Jäsen	Risto Ojala	(Mika Rahikainen)
Nuorisovaltuuston edustaja	Helmi Arrenius -30.11.	(Erika Salminen -30.11.)
Nuorisovaltuuston edustaja	Atte Unnaslahti 1.12.-	(Lotta Unnaslahti 1.12.-)
Vanhusneuvoston edustaja	Maiju Sarvala	
Esittelijä / sihteeri	Pertti Terho	

Puhe – ja läsnäolo-oikeudella Kari Paajanen (kunnanhallituksen pj), Silmu Sarvala (kunnanhallituksen ed.), ja Valtteri Väyrynen (kunnanjohtaja).

Sivistystoimen hallinnossa työskentelivät sivistystoimenjohtaja ja hallintosihteeri. Viranhaltijapäätöksiä tehtiin 97 kpl, ja ne liittyivät virka- ja työsuhteisiin, hankkeisiin, avustuspäätöksiin, tilavarauksiin, ostopalvelusopimuksiin ja hankintoihin sekä koulukuljetuspäätöksiin.

Kunnan hyvinvointikoordinaattorin tehtävät on sisällytetty sivistystoimenjohtajan virkaan. Hyvinvointikoordinaattori huolehtii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kunnan eri sektoreiden, muiden toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Hyvinvointialueet perustettiin 1.7.2021, ja vuoden 2022 aikana Pirkanmaan hyvinvointialueen toimeenpano jakautui viiteen toiminnalliseen osa-alueeseen eli hankesalkkuun. Toimeenpanon valmistelussa sivistystoimenjohtaja osallistui lukuisiin Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamallien sekä Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen hankesalkun työryhmien kokouksiin; LAPE-työryhmiin on osallistunut myös varhaiskasvatuksen esimies. Vuoden aikana HYTE-työn tehtäviin sisältyi erityisesti Hyvinvointia elintavoilla - palvelutarjottimen valmistelu kunnan verkkosivulle, edellisen vuoden hyvinvointiraportti, kulttuurihyvinvoinnin

toimintamallin kehittäminen yhteistyössä kirjaston ja Päijännekodin kanssa (KUPPI-hanke) sekä yhdyspintatyön valmistelu HV-alueen valmistelijoiden kanssa.

Kasvatus- ja opetusjaosto

Sivistyslautakunnan alainen 6-jäseninen jaosto, esittelijä yhtenäiskoulun rehtori ja sihteeri päiväkodin johtaja.

Jaoston tehtävänä on suunnitella kotien kanssa tehtävää yhteistyötä ja tapahtumia, käsitellä huoltajilta, henkilökunnalta ja lapsilta saadut palautteet, suunnitella kehitystoimia ja laatia vuosittaiset raportit sivistyslautakunnalle, tehdä sivistystoimenjohtajalle esitykset koulun ja varhaiskasvatuksen valokuvaus- yms. sopimuksista, valmistella opetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä varhaiskasvatuksen toiminta-, lukuvuosi-, varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia yms. sivistyslautakunnan päätettäväksi, suunnitella lukion markkinointia ja lukiolaisten hyvinvointia edistäviä toimia, edistää kiusaamisen vastaista työtä eri yksiköissä, vahvistaa yhtenäiskoulun ja päiväkodin järjestyssäännöt yms. sekä osallistua muiden sivistyslautakunnassa käsiteltävien asioiden valmisteluun tekemällä esityksiä ja aloitteita, antamalla lausuntoja ja toimimalla tarvittaessa kokouksessa asiantuntijana.

Kasvatus- ja opetusjaostolla oli kolme kokousta. Asioita oli 17 edellä mainittuihin tehtäviin liittyen.

VARHAISKASVATUS

Palveluyksikön esimies: Varhaiskasvatuksen esimies

Tehtävän toiminta-ajatus:

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön. Arvonamme on hyvinvoiva lapsi, jonka yksilöllisyys ja osallisuus ovat vahvasti läsnä arjessamme.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Varhaiskasvatuspalveluita tarjotaan kunnallisessa päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintana. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat myös vuoroahoito, varhaiserityiskasvatus, perheille maksettava kodinhoidontuki sekä kotihoidontuen kuntalisä. Kotihoidon tuen kuntalisää maksetaan perheelle, jossa hoidetaan kotona yhtä tai useampaa alle 3-vuotiasta lasta.

Varhaiskasvatusta ohjaavana asiakirjana toimivat varhaiskasvatuslaki 540/2018 ja Opetushallituksen laatima varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka pohjalta paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu. Suunnitelma tukee esimiesten ja henkilöstön ammatillista ja pedagogisesti tietoista toimintaa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan varhaiskasvatuslain mukaisesti jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman avulla asetetaan yhteisiä tavoitteita toiminnalle ja sovitaan yhdessä siitä, miten kunkin lapsen yksilöllistä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia edistetään. Varhaiskasvatuslaki painottaa lasten ja perheiden osallisuutta toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Huoltajalle järjestetään mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Toiminta vuoden 2022 aikana

Kuhmoisten kunnan varhaiskasvatuksen johtolankana on ollut tarjota lapsille turvallista, monipuolista, lasten mielenkiinnon kohteiden ja vahvuuksien mukaista toimintaa.

Kuhmoisten varhaiskasvatuksen vuosittainen palvelutarve vaihtelee. Päiväkodin varhaiskasvatuspaikat ovat olleet täynnä 33–40 lasta kahdessa ryhmässä. Keväällä sekä perhepäivähoidon varahoito että esiopetus ikäisten ja koululaisten aamutoiminta järjestettiin päiväkotiki Saikonkassussa. Elokuusta 2022 kaikki kunnan varhaiskasvatus ikäiset lapset on hoidettu päiväkotiki Saikonkassussa ja ainoa kunnan perhepäivähoitaja siirtyi tekemään lastenhoitajan työtä päiväkotiin. Esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on hoidettu syyskaudella 2022 yhtenäiskoulun tiloissa. Esiopetusikäiset, jotka tarvitsivat hoitoa kello 16 jälkeen, kuljetettiin takaisin päiväkodille koulukuljetusten yhteydessä klo 15. Iltapäivätoiminnassa on ollut 23–26 lasta kirjoilla.

Varhaiskasvatuksen palvelutarve vaihtelee vuosittain. Lasten ikäjakauma riippuu vuosittain syntyvien lasten määrästä. Kuhmoisissa lapsia ikävuosittain on varhaiskasvatuksessa 72–100%, joka on valtakunnalliseen tasoon verraten keskiarvoa suurempi. Toimintavuonna 2021–2022 esiopetusikäisiä lapsia lähti esiopetukseen 17 lasta vapauttaen vuodelle 2022-2023 saman verran paikkoja. 2022 syksyllä aloitti useampi vuonna 2021 syntynyt lapsi.

	päiväkotiki	perhepäivähoito	esiopetusikäinen vakassa	vaka lapsista vuorohoidossa	vuorohoito koululainen	yhteensä
31.12.2020	40	11	12	6	1	63
31.12.2021	41	9	10	4	2	60
31.12.2022	33	-	13	7	-	46

Varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi toimintaa on ohjannut varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa on työstyetty ja arvioitu vuoden aikana henkilöstön pedagogisten keskusteluiden ja koulutusten yhteydessä. Hyvinvoiva lapsi arvottaa varhaiskasvatustyötä Kuhmoisten varhaiskasvatuksessa, jossa huomioidaan lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi hyödyntäen liikuntaa ja ympärillä olevaa luontoa. Yhteistyö vanhempien kanssa on ollut osallistavaa ja tiivistä, vanhemmat osallistuivat arvioiden paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista. Huoltajien ja kasvattajien välinen yhteistyö on tapahtunut päivittäisissä kohtaamisissa, lapsen vasu-keskusteluissa ja vanhempainillassa. Lapsen vasukeskustelut on pidetty syksyn aikana, joiden pohjalta on laadittu ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Henkilökunta

Varhaiskasvatuksessa työskentelee varhaiskasvatuksen esihenkilö, varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen avustaja, perhepäivähoitaja sekä ip-toiminnasta vastaavia ohjaajia. Yhdellä varhaiskasvatuksen opettajalla oli lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettajan pätevyys ja hän vastasi keväällä koko varhaiskasvatuksen erityisopetuksesta (1pv/vko). Syksyllä 2022 aloitti kokopäiväinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja ”Valtion erityisavustus varhaiskasvatuslain mukaisen tuen edistämiseksi vuosille 2022–2023” hankkeen rahoittamana. Hän työstyenteli 3 pv/vko päiväkodilla ja 2 pv/vko esiopetusikäisten täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa oli myös kuraattorin resurssi käytössä 1 pv/vko. Kuhmoisten varhaiskasvatuksen vakituisella henkilöstöllä on tutkinnon tuoma pätevyys.

Sijaisia jouduttiin käyttämään koko toimintavuoden ajan. Lisäresurssin tarpeeseen vaikuttivat äkilliset poissaolot, henkilöstön suunnitellut koulutukset ja lomat, lasten kasvanut määrä sekä vuorohoidon järjestämisestä johtuva laaja aukioloaika. Iltapäivätoiminnasta ovat vastanneet kolme koulunkäynninohjaajaa ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja.

Varhaiskasvatussuunnitelman päivitys

Opetushallitus määräsi 18.2.2022 uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Perusteet uudistettiin vastaamaan varhaiskasvatuslain muutoksia. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tuli päivittää omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa kansallisten perusteiden mukaisesti ja ottaa käyttöön elokuussa 2022.

Kuhmoisten paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin seutukunnallisessa yhteistyössä Jämsän kanssa. Päivityksen yhteydessä henkilöstö kävi keskustelua arvoista, toimintakulttuurista ja -tavoista, lapsen osallisuudesta, leikin merkityksestä jne. Päivitytty varhaiskasvatussuunnitelma oli yksi vanhempain illan aihe. Varhaiskasvatussuunnitelman iso valtakunnallinen uudistus oli lapselle annettava kolmitasoinen tuki, siitä tehtävät hallintopäätökset ja lapsen oikeus tarvitsemaansa välittömään tukeen.

Valtion avustukset

- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistämiseksi vuosille 2022–2023 (Oph): palkattu varhaiskasvatuksen opettaja 1.8.2022-31.7.2023

- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2022-2023 (Oph): palkattu varhaiskasvatuksen lastenhoitaja vastaamaan täydentävästä esiopetuksesta 1.8.2022-31.7.2023
- Varhaiskasvatuksen motoriset taidot 2021-2022 (LSSAVI): Varhaiskasvatuksen liikunnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen osaksi varhaiskasvatuksen arkea, henkilöstön osaamisen vahvistaminen, motorisia taitoja edistävien liikuntavälineiden hankkiminen ja niiden käyttöönotto osaksi lasten jokapäiväistä leikkiä.
- Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen varhaiskasvatuksessa 2022-2024 (Oph): varhaiskasvatuksen digitaalisten oppimisympäristöjen kehittäminen, varhaiskasvatushenkilöstön täydennyskoulutukseen

MiniVerso sovittelu

Kuhmoisten varhaiskasvatuksessa on käytössä sovittelumalli MiniVerso, joka on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ristiriitatilanteissa. Restoratiivinen lähetysmistapa vahvistaa sovittavaa toimintakulttuuria ja restoratiivinen sovittelu tarjoaa vaihtoehdoisen menetelmän ratkaista lasten välisiä ristiriitoja arjen toiminnassa. MiniVerso on selkeä menetelmä, jonka avulla sovittelukoulutuksen saanut henkilökunnan jäsen auttaa lapsia itse löytämään ratkaisuja riitoihinsa. MiniVerso luo edellytykset lasten aidolle osallisuudelle riitatilanteissa. Kasvattajien sovittavan työotteen myötä tavoitteena on edistää lasten toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja.

Henkilöstön koulutukset

Henkilöstö osallistui vuoden aikana erilaisiin työtä tukeviin koulutuksiin mm. varhaiskasvatussuunnitelma, vuoroahoito, liikunta, kolmiportainen tuki, musiikki, kuvataiteet, digiosaaminen ja työyhteisö taidot.

Yhteistyö

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on tiivistä ja päivittäistä. Sen lisäksi heille on järjestetty perheilloja, isänpäivänä yhteistyössä liikuntatoimen kanssa isän ja lapsen liikuntailtapäivä. Varhaiskasvatuksessa on lisäksi tehty tiivistä yhteistyötä liikuntatoimen, kirjaston, yhtenäiskoulun ja seurakunnan kanssa. Yhteistyö on jatkunut myös partiolaisten ja paikallisen MLL:n kanssa. Kuhmoisten varhaiskuntoutusryhmä, Kuvaku on kokoontunut säännöllisesti. Ryhmä on perustettu kasvatuksen ja opetuksen järjestäjien ja lapsen hoidosta ja tuesta vastaavien tahojen yhteistyön kehittämiseksi. Työryhmään kuuluvat varhaiskasvatuksen erityisopettaja, - esihenkilö, kuraattori, koulun erityisopettaja, neuvolalääkäri ja terveydenhoitaja.

Varhaiskasvatuksen esihenkilö on osallistunut Pirkanmaan Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (Lapen) tapaamisiin ja ollut mukana miettimässä sähköisen perhepalvelukeskuksen kasaamista. Toimintavuotta on värittänyt tukipalveluiden siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueen vastuulle. Kuhmoisten varhaiskasvatus on ollut aktiivisesti mukana myös Karvin varhaiskasvatuksen arviointiverkostossa.

Lasten tapahtumat

Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti Kulttuuriosuuskunta Uulu järjesti varhaiskasvatuksen lapsille kantelekurssin, Loiskis-lastenmusiikkikonsertti, Oulun elokuva festivaali: Muumipapan urotyöt elokuva, Konstaapeli Maltin nukketheateriesitys, Pentti Rasinkankaan konsertti, isänpäivä liikuntailtapäivä, kunnanjohtajan haaste (teams-palaverissa lapset sopivat asiasta kunnan johtajan kanssa), lapsen oikeuksien tapahtuma.

YHTENÄISKOULU

Palveluyksikön esimies: Rehtori

Tehtävän toiminta-ajatus

Esi- ja perusopetus ovat osa koulutuksen perusturvaa, jolla on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Niiden tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuutta ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Esi- ja perusopetus mahdollistavat monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja. Perusopetus antaa valmiudet jatko-opintoihin ja valmiudet toimia osallistuvana kansalaisena demokraattisessa yhteiskunnassa. Opetus tukee jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys ja mahdollistaa oppivelvollisuuden suorittaminen, valmistaa opiskelijat ylioppilastutkintoon sekä antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoja tarkastella asioita eri näkökulmista

Yhtenäiskoulun (esi- ja perusopetus sekä lukio) tehtävänä on tarjota monipuolinen, laadukas, virikkeinen sekä turvallinen oppimisympäristö pätevän henkilökunnan turvin, voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaan kohtuullisen kokoisissa opetusryhmissä.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Yhtenäiskoulussa opiskellaan Opetushallituksen määrittämien opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelmien lisäksi toimintaa ohjaa yhtenäiskoulun lukuvuosisuunnitelma, jossa henkilöstö asettaa painopistealueet lukuvuodelle. Oppisisältöjen ohella koulussa painotetaan taitojen oppimista ja vuorovaikutteista työskentelyä. Uusi koulurakennus on otettu käyttöön vuoden 2022 alusta alkaen, ja sinne on siirtynyt vuosiluokkien 5—9 ja lukion opetus, hallinto ja opiskeluhoito.

Yhtenäiskoulun kehittämistavoitteet lukuvuonna 2021—2022 olivat sujuva kouluarki, tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksien ja yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Lukuvuoden painotettava opetussuunnitelman kokonaisuus on *Kulttuurinen moninaisuus rikkautena*. Koulussa on opittu kulttuuritaitoja ja järjestetty teemapäiviä. Lisäksi on osallistuttu pienimuotoisesti kansainvälisiin projekteihin. Lukuvuonna 2022—2023 kehittämistavoitteet ovat yhteisöllisyys, hyvinvointi ja sujuva kouluarki. Painotettava kokonaisuus on *Kestävän elämäntavan välttämättömyys*. Kestävä elämäntapa on tarkoitus saada osaksi koulun arkea (esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit ja kierrätysmateriaalien käyttö).

Oman lukion säilyttäminen osana yhtenäiskoulua on kunnalle vetovoimatekijä. Lukion markkinointia jatketaan aktiivisesti mm. sosiaalisessa mediassa ja lehdistössä sekä uusia nettisivuja kehittämällä.

Yhtenäiskoululle on myönnetty useita valtionavustuksia lukuvuodelle 2021—2022 mm. pandemia-ajan haitallisten vaikutusten ehkäisyyn, tasa-arvon edistämiseen, lukiolaisten liikuttamiseen ja kerhotoiminnan jatkamiseen. Erityistä huomiota on kiinnitetty Kuhmoisissa kuultua – Harrastamisen Suomen mallin toimeenpanoon. Saaduilla avustuksilla on turvattu mm. henkilöstöresursseja ja mahdollistettu jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Lukuvuonna 2022—2023 käytettävissä on edelleen hankerahoitusta kerhotoiminnan kehittämiseen, tasa-arvon edistämiseen sekä koronatilanteen haitallisten vaikutusten ehkäisyyn.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisena yhteistyönä Jämsän sosiaali- ja terveystoimen kanssa pl. koulupsykologipalvelut, joka hankitaan ostopalveluna Mehiläiseltä. Maakunnallista yhteistyötä tehdään mm. Ylä-Pirkanmaan kuntien kanssa Oikeus oppia –verkostossa ja Tampereen seudun POKE-verkostossa.

Mikäli koronapandemia aiheuttaa edelleen huomioitavaa koulupäivien järjestelyissä vastataan tarpeisiin mahdollisimman hyvin huomioiden paikallinen tilanne. Koululle on laadittu varautumissuunnitelma.

Toiminta vuoden 2022 aikana

Esiopetuksessa oli kevätlukukauden päättyessä 14 lasta, "alakoulussa" 71 ja "yläkoulussa" 43 oppilasta, valmistavassa opetuksessa 8 oppilasta, ja lukiossa oli opiskelijoita 31. Tätä joukkoa huoltajien lisäksi kasvattivat ja opettivat 27 opettajaa, 6 koulunkäynninohjaajaa, koulusihteeri, kuraattori, vastaava kuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, 2 kokkia, 3 siistijää, kiinteistöhoitaja, rehtori sekä joukko muita koulun toimintaan aktiivisesti osallistuvia yhteistyötahoja. Kevään abiturienteista ylioppilastutkinnon sekä lukion oppimäärän suoritti 3 opiskelijaa, ja kaikki 19 peruskoulun päättävää 9. luokan oppilasta saivat päättötodistuksen. Syyslukukauden tilastointipäivänä esi- ja perusopetuksessa valmistava opetus mukaan luettuna oli 131 oppilasta ja lukiossa 42 opiskelijaa. Syksyllä lukiosta ei valmistunut ylioppilaita.

Lukuvuoden 2021—2022 painotettavaksi kokonaisuudeksi oli valittu *Kulttuurinen moninaisuus rikkautena*. Teemaa käsiteltiin koko kouluvuoden ajan opetussuunnitelman puitteissa. Alakoululla pienimmät oppilaat tutustuivat lähiympäristöön ja laajensivat näkökulmaa omaan maahan. Eskarit pelasivat maailmapeliä. Isommat alakoululaiset käsitelivät myös Pohjoismaita, Baltiaa, Eurooppaa sekä Aasiaa, Afrikkaa ja

Amerikkaa. Perusopetuksen kaikki luokat tutustuivat aiheeseen vuoden mittaan ja tuottivat varsinaiselle MOKO-viikolle monipuolisia tuotoksia, esimerkiksi saunapeflettejä, postereita, pelejä, videoprojekteja ja päivänavauksen saamelaisuudesta. Lisäksi toteutettiin verkkovierailu saksalaiseen koululuokkaan. Kielten tunneilla teemaa lähestyttiin kieltenopetuksen näkökulmasta ja esimerkiksi 6. luokan venäjän ryhmä piti yhteyttä Tšekkiin vuoden mittaan kirjoittamalla lyhyitä viestejä venäjäksi. Musiikissa laulettiin ja kuunneltiin eri maista ja kulttuureista peräisin olevia lauluja. *LOISKIS*-lastenmusiikkikonserteissa eri maiden laulut ja soittimet tulivat tutuiksi. Oppilaille mieluisia olivat myös Kuhmolassa järjestetyt elokuvanäytökset, joissa esitettävät elokuvat oli valittu teemaan sopiviksi. Myös ruokakulttuuriin tutustuttiin yhteistyössä koulun keittiön kanssa: Meksiko (tacot), Viro (seljanka) ja Lappi (riistakäristys). Yläkoulun oppilaat toteuttivat interaktiivisia postereita, kulttuuritietouden QR-koodiradan sekä kiusaamista vastustavia tietoiskuja. Kuhmolassa käytiin katsomassa *Malala*-elokuva. Gambiasta ja Turkista saapuneet vierailijat tutustuttivat oppilaita kotimaitensa musiikkiin ja ruokaan, ja osallistuivat yläkoulun jalkapalloturnaukseen. Munkkibaari oli avoinna, ja ysiluokkalaiset saivat kuulla Euroopan unionin toiminnasta europarlamentaarikko Henna Virkkusen etävieraillessa monitoimitilassa. MOKO-viikon lopuksi yläkoulu vieraili alakoulun esityksissä, ja ysiluokkalaiset tekivät perinneruokia kotitaloudessa. Paikalla oli myös 4H:n *Popcornia*-kansainvälisyysshanke. Koulumme kansainvälistyi, kun kevään aikana koulussamme aloitti kahdeksan Ukrainasta Kuhmoisiin muuttanutta oppilasta ukrainan kielen hallitsevan opettajan johdolla. Joulukuussa 7.—9. luokkien venäjän ryhmät vahvistettuna kahdella ukrainalaisella oppilaalla kävivät Jyväskylässä katsomassa Tšaikovskin säveltämää Ukrainan kansallisbaletin esittämää *Joutsenlampi*-balettia.

Oppilaat 5.-luokkalaisista alkaen pääsivät muuttamaan uuteen koulurakennukseen vuoden 2022 alussa. Muuttoon osallistuivat niin oppilaat, opiskelijat kuin henkilökuntakin, kukin omalla panoksellaan. Pienemmille oppilaille tuli muuton myötä lisää väljyyttä B-rakennukseen, ja pääsivätpä he päivittäin osallisiksi myös uudesta rakennuksesta ruokailun yhteydessä. Kaikilla oli mahdollisuus osallistua mm. uuden koulun käytänteiden luomiseen ja järjestyssääntöjen päivittämiseen. Uuden koulurakennuksen avajaiset ja avoimien ovien päivä siirtyivät alkuvuodesta loppukevääseen. Kevään aikana vanhaa A-rakennusta ja salia tyhjennettiin, jotta näiden purkaminen pääsisi alkamaan heti, kun lupa purkamiseen on saatu. Tämä pääsi lopulta alkamaan joulukuussa 2022. Tulevaisuudessa on odotettavissa pihan kohentaminen koulun nykytarpeita vastaavaksi. Toiveena on myös löytää lähivuosina ratkaisu myös B- ja C-rakennuksissa opiskelevien ja työskentelevien olosuhteiden kohentamiseksi.

Uusi koulurakennus on sopivan moderni: käytössä on perinteiseen tapaan erilliset luokkatilat, mutta tarvittaessa tiloja voidaan yhdistää liikuteltavilla väliseinillä. Valoa tiloihin tuovat suuret ikkunat, vaaleat pinnat sekä luokkien ja aulojen väliset lasiseinät ja -ovet. Kummassakin nopassa on oppimisaula ja liukuovella suljettava eriyttämistila. Keskellä rakennusta ovat kodikas ruokala *Sapuskala* sekä monitoimitila, joka nimensä mukaisesti muuntuu moneen erilaiseen käyttöön. Tilat on varustettu nykypäivän opetustekniikalla tussitauluja unohtamatta. Toivottavasti pinnat pysyvät puhtaina ja paikat siisteinä myös tuleville sukupolville! Oppilaat ja opiskelijat ovat osallistuneet uuden koulurakennuksen käytänteiden ja sääntöjen luomiseen. Yhteisöllisyyden tuntua lisää ja arkea helpottaa myös monien toimijoiden sijainti saman katon alla, kun mm. oppilashuollon ja hallinnon tilat ovat lähellä muita tiloja. Lisäksi etupihan liikunta- ja opiskelumahdollisuudet sekä takapihan terassi tuovat mukavan sävöyksen arkeen. Tällaisissa tiloissa on terveellistä ja turvallista opiskella ja työskennellä!

Koronapandemia jatkui. Suositukset ja rajoitukset muuttuivat useaan otteeseen, mutta tilanne ei riistäytynyt pahaksi, vaan opetusta voitiin jatkaa lähiopetuksena koko vuoden. Koulun yhteisten juhlien järjestämisessä päästiin palaamaan perinteiseen malliin. Usean vuoden tauon jälkeen myös koko koulun yhteinen kotiväenilta liikuntasalissa pystyttiin järjestämään syyskuussa.

Koronatilanne ei enää olennaisesti vaikuttanut ylioppilaskirjoitusten järjestämisiin. Kevään 2022 kirjoitukset toteutettiin ensimmäistä kertaa uudessa koulurakennuksessa. Järjestelyissä mukana olleet henkilöt valmistautuivat kirjoitusten toteuttamiseen perusteellisesti, ja kokeet saatiinkin vietyä läpi ilman tavanomaisesta poikkeavia pieniä haasteita. Kevään ylioppilaat saivat todistuksensa kevätjuhlassa 4.6., syksyllä ei valmistunut ylioppilaita.

Kevätlukukaudella järjestettiin mm. talviliikuntapäivä, lukion lakitiedon kurssilaisten vierailu Pirkanmaan käräjäoikeuteen, penkkarit, wanhojen päivä, pelastuslaitoksen *Tulikettu*-koulutukset (luokille 0, 2, 3, 6 ja 8), hevoslukiolaisten retki *Hevoset*-messuille Tampereelle, elokuvanäytöksiä, 8.-luokkalaisten Taidetestaajat-vierailut *Voitsä nyt kuunnella?!* -forumteatteriesitykseen ja *Miten minusta tuli minä* -sinfoniakonserttiin, *Loiskis*-yhtyeen konsertti, UNICEF-vierailija Jani Lydenin käynti koululla, lukion psykologian opintoryhmän vierailu Tampereen yliopiston kandikongressiin, lukion biologian ryhmien vierailu Jyväskylän yliopiston

biologian laitokselle, lukiolaisten delegaation osallistuminen Vaasassa *EYP Finlandin nuorten parlamenttiin*, UNICEF-kävely, musapajoja, pesäpalloturnaus sekä esikoululaisten sauna ja talviturkkien heitto Kopolassa.

Syyslukukaudella oli ohjelmassa lukiolaisten ryhmäytyminen Velisjärvellä, vierailuja Riihigalleriaan, syksyn liikuntapäivä, uimahallikäynnit, Konstaapeli Maltin nukketeatteriesitys (luokille 0—2), Operaatio Pirkanmaan Kulttuuritempauksen ja NÄTY:n opiskelijoiden *Kauhua ja ketsuppia* -teatteriesitys yli 10-vuotiaille, ratsastuslinjalaisten opintokäynti *Helsinki International Horse Show'hun*, lukion ja yläkoulun teatteriretki Lahden kaupunginteatteriin *Something Rotten! Jotain mätää!* -näytelmää katsomaan sekä eskareiden joulusauna Kopolassa.

Lukuvuoden 2022—2023 painotettavaa kokonaisuutta *Kestävän elämäntavan välttämättömyys* pyrittiin huomioimaan syyslukukaudella eri oppiaineissa mahdollisuuksien mukaan. Oppilaat ja opiskelijat ideoivat mm. seuraavia asioita, joista osa kyettiin tuomaan käytäntöön syyslukukauden aikana: käytetään energiaa säästeliäämmiin, luonnonvaloa silloin, kun sitä on saatavilla, ei vilkutella valoja, sammutetaan sähkölaitteet, kun niitä ei tarvita (esim. valot välitunnin ajaksi), ei tuuleteta turhaan; oppikirjoista ja kouluvälineistä pidetään huolta paremmin, säästetään materiaaleja mm. askarreltaessa, käytetään kierrätysmateriaaleja (mm. kopiopaperia), käytetään käsi- ja wc-paperia säästeliäästi; lajitellaan roskat (myös muovit); jaetaan kierrätysniksejä info-TV:n välityksellä; ei rikota luontoa esim. katkaisemalla puita, repimällä kasveja tai tekemällä luvattomasti tulta luontoon; kuljetaan kävellen, pyöräillen, kimpakyydeillä; vähennetään kouluruoan hävikkiä, myydään tai lahjoitetaan ylimääräruoka; opetuksessa huomioidaan ilmastoasiat; dokumentoidaan roskankierrätystä-teemapäivä; siivotaan koulun ympäristöä ja kylänraitia; istutetaan kasveja ulos. Painotettavaan kokonaisuuteen liittyvä monialainen oppimiskokonaisuus on tarkoitus toteuttaa huhtikuussa 2023.

Lukuvuoden 2022—2023 kehittämiskohteiksi valittiin kolme teemaa: yhteisöllisyys, hyvinvointi ja sujuva kouluarki. Näiden toteuttamiseksi oppilaat ja opiskelijat esittivät runsaasti erilaisia toimintatapoja. Yhteisöllisyyttä edistettiin mm. lisäämällä eri-ikäisten kanssa toimimista oppitunneilla ja yhteisissä juhlissa, joissa isommat ja pienemmät oppilaat istuivat vierekkäin. Hyvinvoinnin edistämiseksi mm. järjestettiin välkäritoimintaa lisäämään päivittäisen aktiivisuuden määrää sekä lukion koeviikon päätöstilaisuuksia keventämään opiskelijoiden taakkaa. Sujuvaan kouluarkeen tähdättiin mm. sopimalla yhteisiä toimintamalleja välitunneille.

Pedagoginen kehittäminen kohdistui mm. esi-, perus- ja valmistavan opetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien perusteiden muutoksiin. Opetushallitus täsmensi toukokuussa 2022 määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistivat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan. Paikallisiin opetussuunnitelmiin tehtiin tarvittavat muutokset, ja nämä tulivat voimaan 1.8.2022.

Perusopetuksen opetussuunnitelmien kehittämiseen liittyvää OPS2016-työtä jatkettiin Jämsän kaupungin sivistystoimen kanssa. Kehittämistyötä ohjasi seudullinen rehtoreista ja opetusjohtajista koostuva ohjausryhmä. Muuta yhteistyötä Jämsän suuntaan oli mm. moniammatillinen työ oppilashuoltoasioissa, opiskeluhuollon ohjausryhmä, opo-ryhmä sekä toisen asteen johtoryhmä. Koulupsykologipalvelut hankittiin kevätlukukaudella Sofitalta ja syyslukukaudella Mehiläiseltä. Kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi jatkoivat toimintaansa jokseenkin aiempaan malliin vuoden 2022 päättyessä, vaikka nämä palvelut siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen hoidettaviksi. Vastaavan kuraattorin palvelussuhde kuntaan päättyi vuoden 2022 lopussa.

Pedanet-kouluverkon ja Googlen oppimisen palveluiden käyttöä jatkettiin, ja Wilma-järjestelmä on jo pitkään toiminut alustana. Näiden sekä muutamien muiden opetusta palvelevien ohjelmistojen toimintoja käytettiin mm. opetuksen tukena, sähköisen yo-tutkinon harjoittelualustana sekä ulkoisen ja sisäisen viestinnän alustana. Myös perusopetuksen opetussuunnitelma sekä LOPS2016 on tallennettu Pedanetin verkkoon, LOPS2021 sen sijaan löytyy Opetushallituksen Opintopolun ePerusteista. Uuteen koulurakennukseen hankittua info-TV-järjestelmää ei vuoden 2022 aikana saatu toimimaan halutulla tavalla.

Oppivelvollisuuden laajentuminen ja opintojen maksuttomuus koskivat lukion junioreja ja syyslukukaudella senioreja. Muutos ei tosin ollut suuri verrattuna aiempaan, kun oppimateriaalit ovat pääosin olleet yhtenäiskoulun lukion opiskelijoille ilmaisia.

Oppilaskunnan hallitus hankki kahvin- ja vedenkeitin opiskelijoiden käyttöön, järjesti Unicef-kävelyn, pesäpalloturnauksen, keppihevospäivän, repputoman päivän, toiminnallisen joulukalenterin pienille oppilaille ja erilaisia pukeutumispäiviä. Oppilaskunnan hallituksen edustajat osallistuivat yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän sekä kasvatusta ja opetusjaoston kokouksiin. Hallitus laati tarvittaessa kannanottoja ja kokosi opiskelijoiden näkemyksiä heitä koskevista asioista. Helposti lähestyttävät tukioppilaat toimivat käytöksellään esimerkkeinä muille ja olivat luotettavia koulukavereita. Tukioppilaat järjestivät koulun oppilaille mm. "Kauhutunnelin" halloweeninä, perinteiset pikkujoulut seitsemäsluokkalaisille ja jouluradion koko peruskoululle. Muutaman alakoulun luokan kanssa saatiin syksyllä kokeiltua ns. kummituntia, jossa harjoiteltiin joko ryhmäytymistä tai tukioppilaat olivat tukena opetuksessa ja oppimisessa.

Vertaissovittelutoimintaa (VERSO) jatkettiin pitämällä vanhoille VERSO-oppilaille kertausoppitunti marraskuun lopussa. Paikalla oli kymmenkunta vertaissovittelijaoppilasta 5. luokasta 9. luokkaan. Kertauksen jälkeen henkilökuntaa ja kotiväkeä tiedotettiin VERSO-toiminnan jatkumisesta. Vertaissovittelutilauksia on tullut koulussamme vähänlaisesti, mikä on osaltaan varmaankin merkki siitä, että koulussamme on yleensä hyvä työilmapiiri ja melko vähän ongelmatilanteita.

Lukiokoulutuksen saatavuus on turvattu oman lukion säilymisellä ja alueellisena yhteistyönä. Lukion ratsastuslinjalla aloitti seitsemän ja yleislinjalla kahdeksan opiskelijaa. Näistä junioreista yhteensä seitsemän tuli muista perusopetuksen kouluista Kuhmoisten ulkopuolelta. Kurssien ja opintojaksojen toteuttamista jatkettiin opettamalla näistä osa vuorovuosittain, yhdistämällä ryhmiä sekä opettamalla pienet ryhmät osittain tai kokonaan verkko-opetuksena sekä itsenäisinä opintoina. Vuoden 2022 aikana lukiosta erosi kolme opiskelija.

Henkilöstön osaamista ja koulutustarpeita kartoitettiin mm. kehityskeskusteluissa. Henkilökunta aloitti lukuvuoden Keuruulla neljän kunnan yhteisellä *Työkalupakin tuunaus* -koulutuksella. Muut VESO-koulutukset keskittyivät lukuvuoden suunnitteluun ja yhtenäiskoulun toimintakulttuurin kehittämiseen. Opetussuunnitelma- ja arviointiasiat olivat aktiivisesti esillä henkilöstön keskusteluissa. Tutor-/resurssiopettaja kehitti edelleen yhdessä muun henkilöstön kanssa tietoteknisten laitteiden ja ohjelmiston opetuskäyttöä sekä opetussuunnitelman toteutusta, yhteisopettajuutta sekä arviointia. Henkilöstölle annettiin mahdollisuuksia kehittää omaa ammatillista osaamistaan osallistumalla mm. Tampereen seudun Osakkeen, aluehallintoviraston ja Opetushallituksen järjestämiin koulutuksiin.

Koulun toiminnan arviointia toteutettiin oppilaille, opiskelijoille, huoltajille ja henkilökunnalle vuosittain tehtävällä kyselyllä, joka antaa suuntaa koulun kehittämistyöhön. Vuosittaiset Move!-mittaukset tehtiin 5. ja 8. luokkien oppilaille liikuntatunneilla. Toimintakulttuuria arvioitiin henkilöstön kanssa ja käytänteitä muokattiin enemmän oppilaita, opiskelijoita, huoltajia ja henkilöstöä palveleviksi.

Jämsän seudun toisen asteen oppilaitosten yhteistyönä toteutettiin ensimmäistä kertaa opettajien vaihtopäivät viikolla 44. Opettajilla ja muulla henkilöstöllä oli mahdollisuus tutustua esim. kollegan työskentelyyn toisessa oppilaitoksessa. Yhtenäiskoulun henkilöstöstä neljä käytti tätä mahdollisuutta hyväksi. Jämsäläisiä opettajia yhtenäiskoululla vieraili kolme.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutettiin jo keväällä Kulttuuriosuuskunta Uulun perusopetuksen oppilaille järjestetyin musiikkityöpajoin. Suomen Harrastamisen Mallin kerhot jatkoivat toimintaansa uudella rahoituskaudella 22—23. Harrastusviikkoa toteutettiin syyslukukauden alussa virtuaalisena. Marraskuussa Operaatio Pirkanmaa toi Tampereen yliopiston näyttelijäntyön opiskelijat vierailulle *Kauhua ja ketsuppia* -teatteriesityksen kera.

Perusopetuksen oppilaille järjestettiin maksuton kuljetus perusopetuslain säännösten ja sivistyslautakunnan hyväksymän kuljetussäännön mukaisesti. Kaikille esiopetuksessa oleville järjestettiin maksuton kuljetus, kun koulumatka oli pitempi kuin puoli kilometriä. Uusi oppivelvollisuuslaki ei edellyttänyt kuljetuksen järjestämistä lukion opiskelijoille, mutta yli seitsemän kilometrin koulumatkoihin maksuttoman toisen asteen opiskelijoilla oli mahdollisuus hakea Kelasta koulumatkatukea.

Yhtenäiskoulun toiminnan laatuun ja toimintakulttuurin uudistamiseen vaikutettiin edellä kerrotun toiminnan lisäksi hankkeilla. Hankkeita, joissa yhtenäiskoulu oli mukana vuonna 2022, olivat *Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet ja laadun kehittäminen*, *Lukio-opiskelijoiden liikunnallisuuden edistäminen*, *Kerhotoiminnan kehittäminen* sekä *Suomen harrastamisen malli*. Lisäksi yhtenäiskoulu sai Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää avustusta *koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa* sekä valtion erityisavustusta

lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutuksen tasoittamiseksi. Kuhmoinen on Juupajoen ja Ruoveden kuntien ohella Mänttä-Vilppulan kaupungin koordinoimassa *Oikeus oppia* -hankkeessa, jossa pyritään kehittämään oppimisen tukea ja inklusiota esi- ja perusopetuksessa vuosina 2021—2022. Lisäksi olemme mukana *Pirkanmaan oppilaanohjauksen kehittämishankkeessa 2021—2022* sekä Tampereen hallinnoimassa *Konsultatiivisen sairaalaopetuksen lisääminen vuosina 2021—2022* -hankkeessa.

ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Vastuualueen esimies: Sivistystoimenjohtaja, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen esimies (kirjastolaitos, museo- ja näyttelytoiminta, hankkeet)

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elämänlaatu- ja palvelujen tehtävänä on tarjota mahdollisuudet elämysten ja virkistyksen kokemiseen sekä hyvinvoinnin ylläpitämiseen jokaiselle kuntalaiselle.

Kirjaston ydintehtävänä on kaikkien kuntalaisten lukutaitojen edistäminen tarjoamalla ajantasaista, uudistuvaa ja nykyaikaisia tiedontarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua kuntalaisille ja kunnassa asioiville asiakkaille. Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia virkistykseen ja elämyksiin järjestämällä erilaisia tapahtumia, elokuvia ja matkoja sekä ylläpitäen näyttely- ja museotoimintaa. Lisäksi toimiala tuottaa musiikki- ja työväenopistopalveluja ostopalveluna.

Liikuntatoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia ylläpitää hyvinvointia ja lisätä fyysistä vireyttä monipuolisten palvelujen avulla. Liikuntatoimi vastaa liikuntapaikoista ja liikunnanohjauksesta. Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua sekä tarjota nuorille monipuolisia vapaa-ajan palveluja. Nuorisotoimi ylläpitää nuorisotiloja sekä järjestää tapahtumia ja leirejä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Investoidaan edelleen liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kehittämiseen sekä kirjaston toimintaan. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen haetaan valtionavustuksia, joilla toimintaa kohdistetaan niin lapsiin, nuoriin kuin aikuisiin kuntalaisiin. Tällä hetkellä ovat käynnissä ikäihmisten ja varhaiskasvatuksen 3-vuotiset liikuntahankkeet. Liikuntapaikkarakentamiseen haetaan uusia rahoituksia sekä Leaderistä että aluehallintovirastolta. Vuonna 2021 on tarkoitus investoida mm. senioripuistoon.

Nuorisotoimen toimintamuotoja kehitetään rohkeasti vastaamaan nuorten tarpeita. Nuorisopalveluille etsitään uusia toimintatiloja, joissa toimintaa voidaan toteuttaa laadukkaasti. Nuorisohjaaja toimii tehtäviensä ohella nuorisovaltuuston ohjaustehtävässä. Etsivää nuorisotyötä järjestetään yhteistyössä Työvalmennussäätiön Avituksen kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluja kehitetään vastaavan kirjastonhoitajan johdolla. Nimike muutetaan myöhemmin kirjasto- ja kulttuuripalveluiden esimieheksi. Vuonna 2019 voimaan tullut uusi laki kuntien kulttuuritoiminnasta ohjaa kehitystä. Kirjaston palvelua kehitetään tehostamalla omatoimikirjaston käyttöä ja päivittämällä asiakaskoneita yms. Kulttuuritoimi koordinoi Tampere 2026 -kulttuuripääkaupunkihakua Kuhmoisten osalta.

Kirjastopalvelujen toiminta vuoden 2022 aikana

Kirjastopalvelut

Vuonna 2022 kirjastopalveluissa tapahtui henkilöstömuutoksia: uusi kirjasto- ja kulttuuripalveluiden esihenkilö aloitti tehtävässä 1.5.2022. Henkilökunnan työnkuvia ja työnjakoa päivitettiin. Vuoden lopulla anottiin täyttöluvat kahdelle kokoaikaiselle ja vakituiselle toimelle ja samalla tehtiin muutoksia myös työnimekkeisiin, jotta ne vastaisivat paremmin muuttuneita tehtävänkuvia. Pitkäaikainen virkailija ilmoitti siirtyvänsä eläkkeelle alkuvuodesta 2023.

Edellisenä vuonna alkanut kirjaston henkilökunnan järjestämä digineuvonta jatkui tiistaisin. Omatoimikirjaston toimintaa tehostettiin lisäämällä tiedotusta sekä asiakaskoulutusta: laadittiin kirjallisia

ohjeita ja lisättiin kirjastotilassa olevia opasteita helpottamaan omatoimijalla asioimista. Heinäkuussa järjestettiin asiakaskysely, jolla kartoitettiin asiakkaiden kokemuksia, mielipiteitä sekä parannusehdotuksia omatoimikirjastoon liittyen. Tehostetun tiedottamisen, henkilökunnan myönteisen ja aktiivisen asenteen sekä parantuneiden ohjeiden myötä omatoimijalla asiominen lisääntyi syksyn mittaan merkittävästi.

Syksyllä 2022 ryhdyttiin aktiivisesti ja tavoitteellisesti kehittämään kirjaston ja koulun yhteistyötä. Yhteistyön pohjaksi laadittiin kirjallinen suunnitelma Kuhmoisten yhtenäiskoulun opettajien kanssa. Kirjaston ja koulun yhteistyöllä kehitetään yhtenäiskoulun omaa kirjakokoelmaa ja koululle hankittu lainausautomaatti maksettiin puoliksi kirjaston ja koulun varoilla. Myös varhaiskasvatuksen kanssa päätettiin ryhtyä kehittämään suunnitelmallista yhteistyötä. Lasten- ja nuortenkirjastopalveluiden kehittämiseksi on suuri tarve ja tähän kehittämistyöhön anottiin myös hankerahaa.

Kirjastotilojen toiminnallisuutta, viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä aineiston parempaa saavutettavuutta parannettiin syksyn aikana hyllyjärjestystä muuttamalla ja kalusteiden paikkoja vaihtamalla. Alakerran suuri varastotila muutettiin musiikin harrastajien tilaksi, jossa mm. paikalliset bändit voivat käydä harjoittelemassa. Musiikkitalan käytöstä ei peritä maksua.

Kirjastopalvelut tarjosivat vuoden aikana kahdelle nuorelle tet-paikan, yhdelle nuorelle kesätyöpaikan sekä työharjoittelupaikan informaatiotutkimuksen yliopisto-opiskelijalle. Syksyllä kirjasto tarjosi osa-aikaisen työmahdollisuuden yhdelle henkilölle.

Vuonna 2022 Kuhmoisten pääkirjaston kokonaislainaus oli 31 694, kaukolainoja tilattiin 32. Lainausautomaatilla tehtyjen lainojen määrä oli 39% kokonaislainamäärästä. Fyysisiä kirjastokäyntejä oli yhteensä 23 995, joista omatoimijalla kirjautumisia oli 1998. E-kirjojen ja e-äänikirjojen kokonaislainaus laski 2,5% mutta e-lehtien käyttö lisääntyi 2,1% edelliseen vuoteen verrattuna. Kokoelmiin hankittiin uutta aineistoa 1952 nidettä ja kokoelmista poistettiin 6770 nidettä. Suurin osa poistoista tehtiin alkuvuonna 2022 ja ne tehtiin ensisijaisesti tilaustausten vuoksi.

Kirjaston hankkeiden (Pop-up -kirjasto, kirjaston demokratia-hanke) parissa jatkettiin sekä käytännön toimia että suunnittelutyötä.

Koulutuksiin osallistuttiin aktiivisesti sekä etäyhteyksien kautta että osallistamalla fyysisesti paikan päällä. Pääsääntöisesti hyödynnettiin Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastojen alueellisen kehittämistyön puitteissa toteutettuja koulutuksia, AVI:n kirjastotoimelle suunnattuja koulutuksia sekä Suomen Kirjastoseuran tarjoamia koulutuksia. Lisäksi osallistuttiin kunnan hallinto- ja talousohjelmistojen sekä muiden sähköiseen asiointiin liittyvien ohjelmien käyttökoulutuksiin.

Kirjaston tapahtumat

Kirjaston tapahtumatoiminta pääsi taas aktivoitumaan vuonna 2022: vuoden aikana järjestettiin 21 erilaista tapahtumaa, joihin osallistui 500 henkilöä. Kirjaston tiloissa järjestettiin myös ulkopuolisten järjestämiä tapahtumia: suurin osa 12 tilaisuudesta oli näyttelyiden avajaisia, ja kaikkiaan ulkopuolisten järjestämiin tapahtumiin osallistui 253 henkilöä.

Kirjaston henkilökunta osallistui muiden toimijoiden kirjaston ulkopuolella järjestämiin tapahtumiin 6 kertaa. Näissä tapahtumissa oli kävijöitä yhteensä 184.

Kirjaston galleria

Vuoden 2022 aikana galleriatilassa oli 12 näyttelyä, joista lähes kaikki olivat myös myyntinäyttelyitä. Näyttelyitä kävi katsomassa 1245 ihmistä. Kirjaston näyttelygalleria on laajasti tunnettu, maineeltaan vakiintunut eikä näytteilleasettajista ole pulaa: näyttelykalenteri on varattu nyt jo pitkälle vuoteen 2024.

Kulttuuripalvelujen toiminta vuoden 2022 aikana

Marraskuussa 2022 järjestettiin kunnan kulttuuripalveluihin liittyvä asiakaskysely, johon vastasi 143 henkilöä. Kyselyssä esiin tulleet toiveet otetaan huomioon kunnan kulttuuripalveluiden kehittämisessä.

Operaatio Pirkanmaa

Kuhmoinen kunta on sitoutunut Tampereen kaupungin vetämään hankkeeseen Operaatio Pirkanmaahan, jonka kautta toteutetaan seudullisia kulttuuriprojekteja ja verkostomaista kulttuuritoimijoiden koulutus- ja kehittämistoimintaa. Hankkeen puitteissa Kuhmoisissa toteutui kaksi lapsille ja nuorille suunnattua kulttuuritapahtumaa.

KUPPI-kulttuurihyvinvoinnin ohjaushanke

Kuhmoinen on mukana Pirkanmaan laajuisessa KUPPI-hankkeessa, jolla edistetään asukkaiden hyvinvointia kulttuurin pariin ohjauksella. Hankkeen myötä Kuhmoisiin saatiin koulutusta ja tietoa erilaisista malleista pilotoida kulttuuriin ohjaamista sote-palveluihin. Syksyllä valmisteltiin erityisesti ikäihmisten osallisuutta lisäävä ja yksinäisyyden tunnetta vähentämään pyrkivä ohjelmallinen toiminta yhdessä Päijännekodin kanssa. Hankkeeseen liittyen laadittiin kulttuuriesite, jota voidaan jakaa erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä vanhustyön eri toimintamuotojen kautta.

Kunnan taide- ja museokokoelmat

Kunnan taidekokoelmiin saatiin kaksi lahjoitusta kirjaston näyttelygalleriassa näyttelyä pitäneiltä keramiikkataiteilijoilta. Tehtiin kartoitus kunnan omistamista taideteoksista, jotka sijaitsevat hyvinvointialueen omistukseen vuoden 2023 alussa siirtyneissä kiinteistöissä.

Museotoimi

Kotiseutumuseossa työskenteli yksi kesätyöntekijä. Museo oli avoinna kesä-heinäkuussa ke-su klo 11-16. Kävijöitä museossa oli kaikkiaan 150 henkilöä. Museotoimen esineistöä on varastoituna Pajatien kiinteistöön.

Riihigalleria

Riihigallerian kesänäyttelynä oli Konkarit kohtaavat – viiden naivistista taidetta tekevän taiteilijan yhteisnäyttely. Riihigalleria oli avoinna kesä-elokuussa ti-su klo 12-17. Avajaiset järjestettiin 14.6. Kesän näyttelyyn kävi tutustumassa 1895 ihmistä.

Kulttuurimatkat

Keväälle suunnitellut kulttuurimatkat jouduttiin perumaan vähäisen kiinnostuksen vuoksi. Riihigalleriaan järjestettiin yksi bussimatka, johon osallistui 17 henkilöä. Kulttuuriretkien osalta kirjasto teki yhteistyötä Kuhmoisten kotiseutuyhdistyksen kanssa ottamalla vastaan retkille ilmoittautumisia.

Muut kulttuuritapahtumat

Muita kulttuuritoimen kanssa yhteistyössä järjestettyjä tapahtumia olivat mm. Mieskuoron vappukonsertti 1.5., Yrittäjäyhdistyksen järjestämä Kiepsaus 11.6., Kulttuuriyhdistyksen järjestämä Kuutuu-viikko 4.-10.7., Johanna Hasun ja Katariina Ruokosen runon ja musiikin iltapäivä 12.11., Yrittäjäyhdistyksen joulukauden avaus 25.11., Kuhmoisten senioreiden joulumyyjäiset 3.12. ja Tomi Paldaniuksen kitarakonsertti 26.12. Itsenäisyyspäivän juhlallisuudet vietettiin perinteisesti kirkossa, sankarihautausmaalla ja pääjuhlassa Kuhmolassa.

Elokuvat

Elokuvanäytöksiä päästiin järjestämään helmikuussa 2022 koronarajoitusten helpottaessa. Näytöksiä järjestettiin kevätkaudella 12 ja syyskaudella 17. Ukrainalaislapsia kutsuttiin erityisesti yhteen lasten elokuvanäytökseen, mihin heitä saapui viisi. Lapsen oikeuksien päivän merkeissä päiväkodin väelle ja 0–2 luokan oppilaille esitettiin 18.11. elokuva Muumipapan urotyöt - erään nuoren Muumin seikkailut.

Vuoden 2021 aikana korona siirsi valtavan määrän ensi-iltoja vuodelle 2022, joten tarjontaa oli runsaasti, pienen kunnan kapasiteettiin nähden jopa liikaa.

Vuoden 2022 katsotuimmat elokuvat olivat

Mielensäpahoittaja eskorttia etsimässä, 138 katsojaa
Rakkaani merikapteeni, 97 katsojaa

Muumipapan urotyöt - erään nuoren Muumin seikkailut, 70 katsojaa
Metsurin tarina, 66 katsojaa
Kikka! 64 katsojaa
70 on vain numero, 64 katsojaa

Vuoden aikana elokuvissa kävi 1216 katsojaa. Katsojamäärän keskiarvo oli 40,5 katsojaa/näytös, lasten/koko perheen elokuvissa 34,9 ja muissa 43,4.

Kuhmola

Kuhmolassa oli vuonna 2022 varauksia runsaasti ja varsinkin sesonkiaikaan varauksia oli tarjolla enemmän kuin Kuhmolaan mahtui. Kunnan omia, lapsista vanhuksiin osallistavia liikuntaryhmiä kokoontui viikoittain kuusi eri ryhmää. Muutama konsertti saatiin järjestettyä syksyn aikana, kts. Muut kulttuuritapahtumat.

Taiteen perusopetus

Kuhmoislaisille lapsille ja nuorille järjestettiin musiikin opetusta Kuhmoisissa ja Jämsässä Jämsänjokilaakson musiikkiopiston toimesta. Musiikkiopiston kanssa tehdyn sopimuksen mukaan opetusta annetaan enintään 35 tuntia viikossa. Musiikin perusopetuksessa tunteja toteutui keskimäärin 32,66 vt ja musiikkileikkikoulussa 5,0 vt. Oppilaita oli perusopetuksessa keskimäärin 25,5 henkilöä, musiikkileikkikoulussa 25 ja opistotason opetusta sai keskimäärin 3 henkilöä. Aikuisopiskelijoita oli keväällä 3 ja syksyllä 4

Vapaa sivistystyö

Jämsän työväenopiston Kuhmoisten osastossa toteutui v. 2022 yhteensä 713 opetustuntia á 7,57 € /tunti. Kuhmoislaisia opiskelijoita työväenopistossa oli 211 henkilöä, joista naisia 152 ja miehiä 59. Kursseja järjestettiin kielitaitoon, kuvataiteisiin, musiikkiin, kädentaitoihin sekä liikuntaan. Toteutuneiden kurssien lukumäärä oli yhteensä 26.

Liikuntapalvelujen toiminta vuoden 2022 aikana

Vuonna 2022 liikuntatoimessa työskenteli kolme vakinaista henkilöä, liikunnanohjaaja ja kaksi liikuntapaikkojen hoitajaa. Lisäksi kesäleirejä ja uimakoulua varten palkattiin kesäohjaaja sekä kaksi nuorta ohjasivat 3 kertaa viikossa aamujumppaa satamassa kesä- ja heinäkuun ajan ja lapsille jumppaa Kuhmolassa 2 kertaa viikossa.

Liikuntaneuvonnassa kävi vuoden aikana yhteensä 20 asiakasta. Liikkumislähetteellä tuli 7 henkilöä, ja neuvontaan itseohjautui 13 henkeä. Huhtikuussa käynnistyi Tsemppiryhmä, jossa tarjottiin ryhmämuotoista liikuntaneuvontaa. Ryhmän kokoontui viikoittain eri teemojen ympärillä 9 viikon ajan. Ryhmässä oli tällä kertaa 6 osallistujaa.

Liikuntatoimen avustuksia jaettiin ohjaajapalkkioavustuksina yhteensä 1 414 € kahdelle urheiluseuralle ja latuavustuksia 1 656,95 € viidelle eri toimijalle.

Alkuvuodesta oli hyvät ulkoilusäät ja päästiin sekä hiihtämään että luistelemaan. Liikuntaryhmien osalta vuosi käynnisteltiin ulkona mutta hiihtolomaviikon jälkeen siirryttiin perinteisiin sisäliikuntaryhmiin. Kevään ryhminä käynnistyi maanantaina Lihaksille voimaa ja Vauvajumppa Kuhmolassa. Päiväkodin lapsille oli liikuntaa tiistaisin ja Tuolijumppa oli perjantaisin.

Keväällä oli 3 retkeä Jämsänkoskelle vesivoimisteluun ja toukokuussa kokeiltiin uutena lajina senioritanssia. Laji koettiin hyvänä ja toivottiin jatkoa syksylle. Ikätyöryhmä kokoontui 20.4. Kokouksessa tärkeimpinä toiveina vat esiin senioritanssi, luontoliikunta, senioripuiston hyödyntäminen ja ystävä- / kummitoiminta.

Yrittäjien hyvinvointipäivään osallistuttiin 14.5. Paikalla oli liikunnanohjaaja ja HLU:n yksi työntekijä. Pisteellä testattiin puristusvoimaa, kehonkoostumusmittauksia InBody-laitteella ja kerrottiin liikuntaneuvonnasta sekä kunnan liikuntaryhmistä.

Viikolla 23 järjestettiin lasten päiväleiri 5–7-vuotiaille Kuhmolassa. Leirillä vierailtiin Jämsän liikennepuistossa, Kuhmoisten puuhapuistossa ja Kuhmoisten kirjastossa. Viikoilla 24–25 järjestettiin

Velisjärven leirikeskuksesta varhaisnuortenleiri 11–14-vuotiaille teemalla ”Ekoleiri” ja nappulaleiri 8–10-vuotiaille teemalla ”Väreiri”. Leirit järjestettiin yhdessä kunnan nuorisotoimen kanssa.

Uimakoulu järjestettiin Kuhmoisten uimalassa viikoilla 26 ja 27. Uimakouluryhmiä oli yhteensä 5: kaksi alkeisryhmää, jatkoryhmä ja kaksi tekniikkaryhmää. Yhteensä uimakouluun osallistui 48 lasta.

Syksyn liikuntaryhmät alkoivat viikolla 35. Maanantaisin jatkui Lihaksille Voimaa, jonka perään aloitti uutena ryhmänä Kehonhuolto. Tiistaisin oli aamupäivällä päiväkodin vuorot ja iltapäivällä Senioritanssi-ryhmä sekä lokakuussa käynnistyi ohjattu perheliikuntavuoro liikuntasalissa. Alku syksy jumpattiin ohjatusti senioripuistossa keskiviikkoisin. Perjantaisin pyöri perinteinen Tuolijumppa. Uintiretkiä järjestettiin loppu vuodesta 7 Jämsänkoskelle.

Muuta toimintaa ja tapahtumia

Ikäihmisille suunnattu ”Kaverin kanssa luontoon” retki Isojärven kansallispuistoon 8.9. Tapahtuma järjestettiin yhdessä seurakunnan kanssa ja retkellä oli 35 osallistujaa.

PHLU järjesti 13.9. seurapalaverin Padasjoen ja Kuhmoisten urheiluseuroille. Kuhmoisista osallistui vain liikunnanohjaaja, mutta Padasjoelta oli paikalla usean seuran edustus. Keskustelu oli hyvää ja yhteistyö suunnitelmia pohdittiin seuraavaan vuoteen.

Liikuntatoimi organisoi 28.9. koululaisten liikuntapäivän ja järjesti koulun pihapiiriin erilaisia toimintarasteja. Koululaisten syyslomaviikolla järjestettiin retki kylpylään ja Syysrieha-tapahtuma. Päiväkoti järjesti 10.11. isänpäivä-tapahtuman liikuntasalissa, jota varten liikuntatoimi rakensi tempuradan.

Vuoden viimeisenä tapahtumana järjestettiin jouluviikolla perinteinen kynttiläreippailu Asilammen lenkillä. Reitin pimeä osuus valaistiin ulkotulin ja myrskylyhdyin ilta viidestä kahdeksaan. Reitin varrella oli jouluisia kysymyksiä sekä aistitehtäviä. Lammashaantien varressa oli kunnan teltta ja tarjolla glögiä ja pipareita. Reippailijoita oli illan aikana 101 ja heidän keskeen arvottiin 4 jouluista palkintoa.

Muita erilaisia tapahtumia, joissa oltiin mukana tai järjestettiin yhdessä muiden kanssa: Munaralli, Pääsiäisrata, Koululaisten liikuntapäivä, Syysrieha koululla, Liikkuva perhe -työpaja ja 29.10. tapaaminen liikuntakummien kanssa. Paikalla oli 3 vapaaehtoista koulutettua kummiä, joiden kanssa kummitoiminta on ollut onnistunutta, ja he jatkavat toimintaa omien voimavarojensa mukaan.

Liikunnanohjaaja osallistui vuoden aikana Elintapaohjauksen perusteet sekä FaskiaMethod -koulutukseen. Liikkari-ohjaajakoulutus järjestettiin 11.9., ja siihen osallistui myös koko päiväkodin väki. Vuoden lopussa liikuntaryhmistä kerättiin palaute liikuntatoimen tarjonnasta. Palaute oli hyvää ja tarjontaan oltiin tyytyväisiä.

Liikuntatoimessa jatkuivat vuoden 2020 aikana käynnistyneet liikunnallisen elämäntavan edistämishankkeet: varhaiskasvatuksen motoriset taidot ja aktiivinen ikäihminen. Erityisesti ikäihmisten hanke kärsi koronatilanteesta. Kaikkia suunniteltuja asioita ei voitu toteuttaa. Kumpikin hanke oli kolmivuotinen, joten ne päättyivät vuoteen 2022.

Nuorisotoimen toiminta vuoden 2022 aikana

Vuonna 2022 nuorisotoimessa työskenteli yksi vakinainen henkilö. Kesäleireille palkattiin apuohjaajia. Lisäksi nuorisotoimessa oli alaa opiskeleva nuori työssäoppimisjaksolla kahteen otteeseen vuoden aikana.

Nuorisotila: Nuokun kevätkausi päästiin aloittamaan loppiaisen jälkeen. Nuorisotilalla oli omat vuoronsa alakoululaisille ja yli 13-vuotiaille. Helmikuun alussa aloitettiin luokkien omat illat, jolloin yksi luokka kerrallaan pääsi tutustumaan Nuokun toimintaan erilaisten aktiviteettien ja yhteisen ajanvieton merkeissä. Iltoja järjestettiin 4. luokasta lukion senioreihin. Helmikuuhun sijoittui myös Talven taittajaiset, joka järjestettiin yhdessä 4H:n kanssa. Illassa pääsi askartelemaan, pelailemaan ja herkuttelemaan. Myös nuorisovaltuusto ennätti järjestää helmikuun aikana peli-illan Nuokulla, jossa pelattiin innokkaasti mm. NHL-peliä. Hiihtolomalla järjestettiin perinteinen YöNuokku, jossa valvottiin reilun 10 hengen voimin koko yö. Maaliskuun lopulla otettiin osaa Earth Hour:iin ja aloitettiin nuokuilta huvimaja Nuopparissa. Kesälomalla kesäohjaaja piti tilaa joitakin iltoja auki. Elokuun alkupuolella käynnistettiin syyskausi. Syyslomalla pidettiin taas YöNuokku, johon osallistui 20 nuorta. Joulukausi päättyi yhdessä 4H:n kanssa järjestettyyn jouluaskarteluiltaan joulukuun puolivälissä.

Kouluyhteistyö: Yhdessä seurakunnan nuorisotyöntekijän ja koulukuraattorin kanssa järjestettiin tiistai-cafe-toimintaa yläkoululaisille ja lukio-olkkaria lukiolaisille. Tiistai-cafeeta pidettiin lähes viikoittain ja lukio-olkkaria noin kaksi kertaa kuussa. Edellisvuonna aloitetut teematunnit jatkuivat niin keväällä kuin syksylläkin sitten uusilla teemoilla ja niitä pidettiin myös lukiolaisille. Niitä toteutettiin yhdessä luokanopettajien, erityisopettajan, kuraattorin, vastaavan kuraattorin ja seurakunnan nuorisotyöntekijän kanssa. Elokuussa osa ukrainalaisista oppilaista kävi tutustumassa opettajansa johdolla nuorisotilaan. Elokuussa järjestettyyn lukion ryhmäytymiseen Velisjärvellä osallistuttiin myös. Koulun liikuntapäivässä syyskuussa oltiin rastia pitämässä.

Retket ja tapahtumat: Syyslomalla järjestettiin ensimmäinen retki koronan jälkeen ja se suuntautui ostoksille Tampereelle ja kylpemään Nokian Edeniin. Reissuun osallistui lähes 40 lähtijää.

Talvirieha järjestettiin hiihtolomalla koulukeskuksen pihassa ja syysrieha syyslomalla Kuhmolan ympäristössä. Molemmissa oli yhteistyökumppaneina useita eri toimijoita. Palmusunnuntaina järjestettiin liikuntatoimen kanssa munaralli, jossa etsittiin kylältä piilotettuja pahvisia pääsiäismunia, joita vastaan sai hakea nuorisotilalta seuraavalla viikolla oikeita suklaamunia. Toukokuussa järjestettiin nuorisovaltuuston kanssa Nuorisofoorumi pirkanmaalaisille nuorisovaltuustoille ja heidän ohjaajilleen. Nuorisofoorumissa oli maakunnallisen nuorisovaltuuston kokouksen lisäksi pari erilaista työpajaa sekä kuhmoislainen nuori yrittäjä Sanna Ruokola puhumassa. Tapahtumassa saatiin esitellä vieraille meidän upouutta kouluamme.

Leirit: Kesäleirejä järjestettiin kolme kappaletta: kaksi useamman yön kestäväää leiriä Velisjärven leirikeskuksesta koululaisille ja päiväleiri alle kouluikäisille lapsille Kuhmolassa. Syyskuussa leireiltiin Nuokun oman porukan kanssa Velisjärvellä yhden yön leirillä ja marraskuun lopussa pidettiin yhden yön leiri seurakuntakodilla alakoululaisille.

Syksyllä tehtiin kirjaston kanssa yhteistyötä ja järjestettiin kirjastolla ensin Askartelua vanhoista kirjoista –ilta marraskuun alussa ja sitten vielä joulukorttiaskarteluilta joulukuun alussa. Iltoihin osallistui yhteensä 50 henkilöä.

Etsivää nuorisotyötä Kuhmoisten kunnan ja Jämsän kaupungin alueella toteuttaa Työvalmennussäätiö Avitus.

RUOKAPALVELUT

Palveluyksikön esimies: Ruokapalveluesimies

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnallisen ruokapalvelutoiminnan palvelujen tuottaminen on laeilla ja asetuksilla säädeltä toimintaa. Ruokapalvelujen tehtävänä on palvella asiakkaitaan maukkailta ja terveellisillä aterioilla. Ruokapalveluilla on yksi jakelukeittiö ja kolme valmistuskeittiötä, jotka tuottavat palvelunsa taloudellisesti, tehokkaasti ja joustavasti. Ruokapalvelussa tällä hetkellä käytettävät elintarvikkeiden sopimustuotteet on kilpailutettu KuntaPro Oy:n toimesta. Tuoretuotteita ja lähiruokaa käytetään mahdollisuuksien mukaan.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Ruokapalvelut tuottavat Kuhmoisten toimipisteiden asiakkaiden ja henkilöstön ateriapalvelut.

- Kuhmoisten palvelutalon asiakkaiden ja henkilökunnan ateriat sekä kotipalveluateriat
- Terveysaseman potilaiden ja henkilöstön ateriat
- Toimintakeskuksen lounaat
- Asuntolan lounaat ja päivälliset
- Päiväkodin ja paloaseman ateriat
- Koululounaan ja välipalan

Keittiöt valmistavat ravitsemussuosittelun mukaista ruokaa. Ruokalistasuunnittelu perustuu aina viimeisimpiin valtion ravitsemusneuvottelukunnan ravitsemussuosituksiin. Suositukset toteutuvat, mikäli kaikki aterian osat syödään. Ruokalistasuunnittelun lähtökohtana ovat Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymät ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamat suomalaiset ravitsemussuosituksien,

syödään yhdessä -ravitsemussuosituksen varhaiskasvatukseen, kouluruokailun ravitsemussuositukset, ikääntyneiden ravitsemussuositukset sekä ravitsemushoito-opas.

Ruokatuotantoa ohjataan Jamix atk-ohjelmalla, joka ilmaisee tuotantoerälistat, ravintoarvot ja kustannukset.

Toiminta vuoden 2022 aikana

Vakituista henkilökuntaa oli yhdeksän, joista yksi ruokapalveluesimies, kuusi kokkia ja kaksi ruokapalvelutyöntekijää sekä yksi määräaikainen. Ruokapalveluesimies toimi myös yhtenäiskoulun kotitalouden sivutoimisena tuntiopettajana.

Yhtenäiskoulun uudisrakennuksessa aloitti tammikuussa toimintansa upouusi keittiö. Vuoden mittaan kaikkiin keittiöihin (Päijännekoti, Saukontassu ja yhtenäiskoulu) tehtiin Oiva-tarkastukset ja kaikki saivat Oivahymyn, eli keittiöt toimivat viranomaistarkastusten vaatimusten mukaisesti kiitettävällä tasolla. Vanhuksille tarjottiin kotiin kuljetettava ateriapalvelulaatikko päivittäin tai esimerkiksi veljestuvalle ruoka vietiin mustilla laatikoilla heidän tiloihinsa.

Lähiruokaa ostettiin vuoden aikana paikallisilta tarjoajilta, mm. vihanneksia, sieniä, kananmunia ja marjoja.

Perinteinen henkilökunnan jouluateria tarjottiin kunnan ja soten henkilökunnalle yhtenäiskoululla joulukuussa koulun jouluruokailun yhteydessä.

Vuoden aikana ruokapalvelujen toimintaa leimasi Päijännekodin ruokapalveluhenkilöstön ja -esimiehen siirtymisen valmistelu Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Kunta järjesti henkilöstön kanssa useita yhteistoimintalain mukaisia keskusteluja.